

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

דו"ח דירקטוריון

ליום 30.06.19

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן - "החברה")

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לתקופה שנתיימה ביום 30 ביוני, 2019 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה לתקופה של ינואר ועד יוני 2019 ("תקופת הדוח") הדוח נערך בהתאם לחוזר פנסיה 7-3-2007 שפורסם על ידי רשות שוק ההון, –אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון .

כללי

קרן הפנסיה עתודות הינה קרן ותיקה מאוזנת שהוקמה בשנת 1993 (להלן: "הקרן"). הקרן הוקמה במקורה על ידי אגודת הביטוח החקלאי בשיתוף עם סוכנות הביטוח (דאז) מבטח שמיר. בקרן כ- 23,500 עמיתים אשר מתוכם כ- 14,000 חברי קיבוץ. ככל קרנות הפנסיה הותיקות נסגרה עתודות בפני מבוטחים חדשים החל משנת 1995 ואוכלוסיית מבוטחיה הינה אוכלוסייה מוגדרת וקבועה למעט מקרים חריגים של הצטרפות על פי הסדרי רציפות מפנסיה תקציבית.

עתודות פועלת בשיטת הגדרת זכויות כאשר מודל ההפרשות והתשלומים של עתודות מבוסס על שיטה של "מנות פנסיה". העיקרון המנחה במודל זה הינו פילוח כל תשלום לרכיבי הכיסוי השונים בשיעורים משתנים בהתאם לטבלאות אקטואריות המבוססות - בין היתר - על גיל/מגדר/שנת לידה של החוסך. וכך, באמצעות יחוס פרטני של תשלום למשלם הספציפי, על אפיוניו האקטואריים וקביעת מנת הפנסיה על בסיס אפיונים אלה ובאמצעות מנגנון האיזון האקטוארי, נמנע הסיכון של כניסה לגירעונות אקטואריים כתוצאה מהתחייבויות יתר.

בהתאם לתקנון הקרן, מופעלים בקרן שלושה מסלולי פנסיה: המסלול הראשון - פנסיית זקנה רגילה לעמית; המסלול השני - פנסיה מקיפה לעמית; והמסלול השלישי - פנסיית זקנה לעמית בקבוצה. כאמור לעיל פנסיית הזקנה לעמית בקבוצה מכילה אלמנטים נוספים (מוגבלים) מעבר לפנסיית הזקנה הרגילה.

בקרן קיימות כ- 120 בועות אקטואריות שחלקן בועות קיבוציות. דהיינו, בועה כקיבוץ, וחלקן בועות משפחתיות. לכל אחת מהקבוצות (הבועות) מנוהל מאזן אקטוארי נפרד. כלומר, בעוד קרנות פנסיה רגילות מקיימות איזון אקטוארי בקרב כלל העמיתים שלהם (או בקרב קבוצות גדולות של אלפי/עשרות אלפי מבוטחים) קרן עתודות מנהלת מאזן אקטוארי פרטני לכל קבוצה בנפרד.

לפרטים בדבר חקיקת כרית הביטחון בתקופת הדוח – ראה פירוט בביאור 5 ב' לדוחות הכספיים של קרן הפנסיה. במהלך חודש מאי 2018 ובהתאם להוראות הממונה על רשות שוק ההון, הגישה החברה בקשה לעדכון מקדמי ההנחות האקטואריות ובכלל זה לתיקון לוחות התמורה בהתאם להוראות הממונה במסגרת חוזר פנסיה 6-3-2017. ביום 19.06.2019 ניתן אישור הממונה לנוסח התקנון המתוקן. נוכח חלוף הזמן שבין מועד הגשת התקנון ועד למועד קבלת אישור הממונה, פעלה החברה להגשת בקשה חוזרת לתיקון התקנון, לעדכון תאריך החלת המקדמים החדשים החל מיום 01.07.2019. נכון למועד אישור הדוחות טרם התקבל אישור הממונה לבקשה החוזרת.

1. התפתחויות מאז הדוח האחרון**1.1. שינויים בהרכב הדירקטוריון וועדותיו**

בתקופת הדוח לא חלו שינויים בהרכב הדירקטוריון וועדותיו.

1.2. מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

בפרק זה יסקרו חוקים, תקנות, חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר או טיטות של חוקים, תקנות חוזרים וניירות עמדה, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בנושאים מהותיים (להלן: "הממונה"), לפי העניין, הרלבנטיות לפעילות החברה שפורסמו בתקופת הדוח, ככל שקיימים וכן, הוראות דין מהותיות מתקופות קודמות לתקופת הדוח.

1.2.1. חקיקה ראשית וחקיקת משנה

ביום 25 ביולי 2019 פורסם תיקון מס' 57 לחוק הגנת הצרכן, התשע"ח – 2018. במסגרת התיקון תוקנה הוראת סעיף 18ב לחוק ובמסגרת הוראתו המתוקנת של הסעיף נקבעה חובת החברה, מתוקף היותה מבין הגופים המנויים בתוספת השניה לחוק, ליתן מענה אנושי מקצועי בתוך 6 דקות מתחילת השיחה ב – 3 סוגי שירותים לפחות: טיפול בתקלה; בירור חשבון; סיום התקשרות. בעוד במסגרת התיקון לחוק נקבעה סמכותו של הממונה על רשות שוק ההון להורות כי חריגה ממשך ההמתנה שנקבעה בחוק בהוראות שייקבעו על ידו. בהתאם לסמכות האמורה, ביום 16.07.19 פרסם הממונה את הוראותיו בחוזר גופים מוסדיים 2019-9-7.

1.2.2. חוזרי הממונה

להלן שינויים מהותיים שחלו בהוראות הדין החלים על החיסכון הפנסיוני במהלך הרבעון:

אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל - תיקון

ביום 22.1.19 פורסם תיקון לחוזר גופים מוסדיים 2019-9-1: "אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל - תיקון". בהתאם להוראות החוזר, מעסיק מחויב בהעברת דיווח ממוכן על הפקדת תשלומים לקופת גמל בהתאם למבנה אחיד שנקבע על ידי הממונה. כמו כן, בהתאם לחוזר גוף מוסדי מחויב לתת היזון חוזר למעסיק לגבי הדיווח על הפקדת התשלומים. בתיקון לחוזר נערכו שינויים ביחס לסעיף התחילה ונקבעו מועדי כניסה לתוקף הדרגתיים עבור מעסיקים שלהם פחות מעשרים עובדים. ההוראות בדבר היזון חוזר, בקשה להשבת תשלום שהופקד ביתר וחובת השימוש במבנה דיווח אחיד ביחס למעסיק המעסיק בין 10-20 עובדים יכנסו לתוקף החל מיום 1.2.2019, וביחס למעסיק המעסיק פחות מ-10 אלו יכנסו לתוקף החל מיום 1.2.2020.

מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים השוק החיסכון הפנסיוני – ממשק הניוד – עדכון

ביום 21.2.2019 פורסם עדכון לחוזר גופים מוסדיים 2019-9-2: "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני – עדכון". החוזר עדכן את הוראות התחולה וקבע כי הוראות החוזר חלות על כל גוף מוסדי והעברת כספים מקופות גמל, למעט בקשות להעברת כספים בין קופות גמל בניהול אישי ובקשות להעברת כספים בין קופות גמל להשקעה מסוג חיסכון לכל ילד. חוזר זה נכנס לתוקפו באפריל 2018.

הערכה אקטוארית – עדכון

ביום 28.2.19 פורסם עדכון לחוזר ביטוח 2019-1-3: "עדכון החוזר המאוחד – הערכה אקטוארית". מטרת חוזר זה הינה להטמיע ולעדכן את ההוראות הנוגעות לדין וחשבון אקטוארי. החוזר עדכן את סעיף 6 לחוזר המאוחד "אקטואר ממונה" וקבע את החובה לצרף הצהרה חתומה בידי האקטואר הממונה של החברות המנהלות בנוגע לנאותות המאזן האקטוארי בדוחות כספיים שנתיים בלבד.

איסוף מידע סטטיסטי – פניות הציבור

ביום 18.3.2019 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2019-9-3: "איסוף מידע סטטיסטי – פניות הציבור". מטרת חוזר זה הינה לאפשר לרשות שוק ההון לקבל מידע אודות פניות הציבור אשר מתקבלות בגופים המוסדיים, וכן לסווגם בהתאם לטיפול הנדרש. החוזר קובע הוראות לעניין אופן הגדרת פניות חוזרות באותו נושא ובאותה שנה קלנדרית; אופן סיווג פניות של מסירת מידע גם כאשר אין בהם סעד כלשהו אשר באפשרות הרשות ליתן; אופן איסוף ושמירת הפניות; ואופן הדיווח לממונה על רשות שוק ההון בדבר הפניות שהתקבלו. מועד תחילת חוזר זה החל מיום 31 בדצמבר 2019.

מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני – ממשק מעסיקים (23.5.19)

ביום 23.5.19 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2019-9-5: "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני-ממשק מעסיקים". חוזר זה קובע את אופן הפקדת תשלומים על ידי מעסיק לקופת גמל. לאור פניות שהתקבלו ברשות, נדחה מועד כניסתו של החוזר לתוקף מיום 26.5.19 ליום 8.9.19. חריג לתחילה נמצא בסעיף 5.א ה' ב-"העברת כספים לגוף מוסדי באמצעות חשבון נאמנות", לגבי מעסיק של למעלה מ-100 עובדים – יכנס הסעיף לתוקף ביום 1.2.20, לגבי מעסיק של למטה מ-100 עובדים יכנס לתוקף הסעיף ב-1.2.21.

חוזר גופים מוסדיים 2019-9-6 בדבר תגמול נושא משרה (11.7.2019):

מאז פרסום חוזר מדיניות התגמול, נחקק חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג, התשע"ו-2016 (להלן – חוק התגמול), שהשית מגבלות חדשות על סך התגמול של נושאי משרה ועובדים בתאגידים פיננסיים, ובכללם גופים מוסדיים. על רקע זה ולאור הניסיון שהצטבר ביישום הוראות חוזר מדיניות תגמול ופניות הגופים המוסדיים בעניין זה, עלה הצורך לעדכן את הוראות הממונה הנוגעות לתגמול, בין היתר, בהתאם לשינויים שחלו באסדרות הרלוונטיות. עיקרי השינוי הרלוונטיים:

- נקבע כי שינוי שאינו מהותי בתנאי התגמול של נושא משרה הכפוף למנהל הכללי, לא יהיה טעון את אישור הדירקטוריון או ועדת התגמול, ובלבד שהשינוי אושר בידי המנהל הכללי, והוא עולה בקנה אחד עם מדיניות התגמול של החברה לעניין זה.
- תגמול יושב ראש דירקטוריון - על פי נוסחו הקודם של הסעיף, במסגרת קביעת תגמול יושב ראש הדירקטוריון, על הגוף המוסדי לקבוע "יחס הכפלה", היינו יחס מרבי בו יוכפל תגמול דירקטור חיצוני לצורך קביעת תגמול יושב ראש הדירקטוריון. תכליתן של הוראות אלו הייתה לגבש מדד השוואתי לגובה התגמול של יושב ראש הדירקטוריון ולשקפו לציבור. ברם, לאחר חקיקתו של חוק התגמול והחלתן של המגבלות מכוחו על התגמול של יושבי ראש דירקטוריון בגופים מוסדיים, קביעת יחס הכפלה ופרסומו אינם בעלי משמעות כבעבר. לפיכך, בוטל יחס הכפלה והוחלט כי תגמול יושב ראש דירקטוריון יקבע בהתחשב בתגמול דירקטור חיצוני ובשיעור המשרה של יושב הראש, וכן בהתחשב בשיקולים אחרים שמפורטים בחוזר.
- דחיית מענק פרישה - הוראות החוזר הקודם קבעו כי אם סך מענק הפרישה לא עלה על שתי משכורות קבועות, אפשר שלא לדחות את תשלומו. בחוזר הנוכחי הותאמה ההוראה הרלוונטית שחלה על מענק הפרישה ובוטלה הדרישה לדחיית תשלום המענק, ככל שהוא אינו עולה על שלוש משכורות קבועות.
- מענק חתימה - בהתאם לחוזר הישן גוף מוסדי אינו רשאי לשלם תגמול משתנה שאינו מותנה ביצועים, זולת מענק חתימה, שמוגבל לשנת עבודתו הראשונה של בעל תפקיד מרכזי. על מנת להקל על הגופים המוסדיים לגייס ולשמר עובדים בעלי מומחיות ייחודית, נקבע כי גוף מוסדי רשאי לשלם מענק שימור שאינו מותנה בביצועים גם לעובד בתחום זה שיוגדר כ"עובד מפתח", בהתאם להגדרה שתקבע על ידי הדירקטוריון במדיניות התגמול ובתנאי שהוא

אינו "נושא משרה" כהגדרתו בחוק החברות. בהתאם למאפייני מענק זה ונסיבות הענקתו, נקבע כי המגבלות שחלות על רכיב משתנה ושנוגעות בעיקר לקריטריונים מהם הוא נגזר, לא יחולו על מענק שימור.

עמדת ממונה שה. 8386-2019 מדיניות למתן היתר להחזקת אמצעי שליטה בגוף מוסדי בלא שולט לגופים המנהלים

כספי לקוחות (14.07.2019)

סעיף 32(א) לחוק הפיקוח על הביטוח וסעיף 9(א) לחוק קופות גמל קובעים כי החזקה של יותר מ-5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בגוף מוסדי מותנית בקבלת היתר מאת הממונה ובעמידה בתנאים שיקבעו בהיתר. מטרתה של מדיניות זו היא לקבוע תנאים לקבלת היתר החזקה עבור גוף המנהל כספי לקוחות שמבקש לקבל היתר החזקה בגוף מוסדי בלא שולט בהתאם להוראות חוקי הפיקוח. כפי שנקבע במסמך המדיניות, שיעור ההחזקה של מקבל היתר החזקה לא יעלה על 7.5% מאמצעי השליטה בגוף מוסדי בלא שולט; סך ההחזקות של מקבל היתר החזקה (לרבות באמצעות גופים שבשליטתו) בגוף מוסדי בלא שולט, שאינן החזקות עבור לקוחות גוף המנהל כספי לקוחות (רק במסגרת נוסטרו), יהיה נמוך בכל עת מ-5% מכל סוג של אמצעי השליטה בגוף המוסדי בלא שולט. הוראות לעניין החזקת אמצעי השליטה יעוגנו בהיתר החזקה שיונפק למבקש ההיתר על ידי הממונה.

חוזר גופים מוסדיים 7-9-2019 בדבר שירות לקוחות (16.7.2019):

חוזר זה מתקן את חוזר ביטוח 7-9-2011 "שירות ללקוחות גופים מוסדיים" (8.8.11) (להלן - החוזר), כך שלחוזר יתווספו הוראות שנועדו לשפר את טיב השירות הניתן ללקוחות הגופים המוסדיים. החוזר קובע עקרונות כלליים למתן שירות ללקוחות הגופים המוסדיים, וכן מחייב גוף מוסדי לקבוע אמנת שירות. מפניות ציבור שהתבררו ברשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ומביקורות שערכה הרשות בגופים המוסדיים במגוון נושאים צרכניים, עולה הצורך לקבוע הוראות פרטניות לעניין טיב השירות הניתן על ידי הגופים המוסדיים, בין היתר, בשים לב לערוצי השירות הישירים שבמסגרתם ניתן שירות ללקוחות. להלן עיקרי השינוי של החוזר: לעניין שיחה טלפונית:

א. גוף מוסדי המספק שירות טלפוני, הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות, ייתן מענה אנושי מקצועי ללקוח, לאחר האפשרות, אם קיימת, לבחור את השפה או את האזור הגאוגרפי; משך ההמתנה לקבלת מענה אנושי מקצועי לא יעלה על חמש דקות שיתחילו להימנות מסיום הנתב, והלקוח לא יופנה לשירות השארית הודעה, אלא אם כן בחר אחרת;

ב. גוף מוסדי יהיה רשאי לחרוג ממשך זמן ההמתנה האמור, לכל היותר ב-10% מסך הפניות שהתקבלו במוקד הטלפוני, בממוצע שנתי. (בשלוש שנים הראשונות ניתנה הנחה וניתן לחרוג עד 15% בממוצע השנתי)

ג. פנה לקוח לגוף מוסדי בבקשה לקבלת תיעוד שיחה שנערכה עימו, ימסור לו הגוף המוסדי באמצעי דיגיטאלי את תיעוד השיחה, לא יאוחר מחמישה ימי עסקים מיום הפניה.

לעניין אמצעי התקשורת עם לקוח

פנה לקוח לגוף מוסדי באמצעי תקשורת מסוים, ישיב הגוף המוסדי ללקוח באותו אמצעי תקשורת, אלא אם ביקש הלקוח, במסגרת אותה פניה, כי הגוף המוסדי ישיב לו באמצעות אמצעי תקשורת אחר.

המצב הכספי של קרן הפנסיה

להלן הסבר להתפתחויות שחלו בסעיפי המאזן בתקופת הדו"ח ובפרט בעניינים הבאים :

א. שינויים בהתחייבות הפנסיונית

ליום			
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2018	30 ביוני 2019	
אלפי ש"ח			
4,129,386	4,085,975	4,613,800	התחייבות לפנסיונרים
6,418,583	6,818,065	6,984,481	התחייבות לפעילים-זכויות שכבר נצברו
1,821,512	1,771,483	1,966,096	התחייבות לעמיתים לא פעילים

ב. גרעון אקטוארי

ליום			
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2018	30 ביוני 2019	
אלפי ש"ח			
(613,708)	(856,651)	(927,570)	גרעון אקטוארי

לפרטים בדבר הגירעון האקטוארי וכרית הביטחון, ראה פירוט בביאור 5 לדוחות הכספיים.

ג. השפעת שינויים בהנחות ובבסיסים האקטואריים

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובבסיסים האקטואריים בתקופת הדוח.

ד. התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים, הסיבות לכך והשפעתן

לא חלו התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים בתקופת הדוח, למעט בנוגע לגרעון האקטוארי כמפורט לעיל.

ה. התפתחויות בהתחייבות הפנסיונית ובעודף הכנסות על הוצאות.

ליום			
31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2018	30 ביוני 2019	
אלפי ש"ח			
10,050,736	10,146,148	10,873,500	סך המאזן
10,028,396	10,115,557	10,868,480	התחייבות פנסיונית
34,603	96,637	903,442	עודף הכנסות על הוצאות

2. תוצאות פעילות

א. מרכיבים עיקריים של דוח הכנסות והוצאות, לרבות הכנסות מהשקעות, עודף הכנסות מהשקעות ודמי ניהול
הלהן פירוט נתונים כספיים עיקריים מדוח הכנסות והוצאות:

<u>לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר</u>		<u>לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני</u>				
<u>שיעור מעודף</u>	<u>2018</u>	<u>שיעור מעודף</u>	<u>2018</u>	<u>שיעור מעודף</u>	<u>2019</u>	
<u>ההכנסות</u>	<u>אלפי ש"ח</u>	<u>ההכנסות</u>	<u>אלפי ש"ח</u>	<u>ההכנסות</u>	<u>אלפי ש"ח</u>	
<u>%</u>		<u>%</u>		<u>%</u>		
						<u>הכנסות (הפסדים)</u>
20.1%	<u>6,957</u>	5.1%	<u>4,927</u>	-0.5%	<u>(4,916)</u>	ממזומנים ושווי מזומנים
						מהשקעות:
(2.3%)	<u>(806)</u>	5.5%	<u>5,328</u>	50.3%	<u>454,601</u>	בניירות ערך שאינם סחירים
(60.5%)	<u>(20,931)</u>	55.5%	<u>53,653</u>	40.8%	<u>368,224</u>	בניירות ערך סחירים
(32.1%)	<u>(11,093)</u>	1.8%	<u>1,725</u>	5.9%	<u>53,198</u>	בפקדונות והלוואות
(94.9%)	<u>(32,830)</u>	62.8%	<u>60,706</u>	97.0%	<u>876,023</u>	סך הכל הכנסות (הפסדים) מהשקעות
						סיוע כספי מהאוצר בגין השנה הנוכחית
298.8%	<u>103,386</u>	53.2%	<u>51,395</u>	6.1%	<u>54,965</u>	
224.0%	<u>77,513</u>	121.1%	<u>117,028</u>	102.5%	<u>926,072</u>	סך הכל הכנסות
						<u>הוצאות</u>
123.8%	<u>42,835</u>	21.0%	<u>20,341</u>	2.5%	<u>22,600</u>	דמי ניהול לחברה המנהלת
.2%	<u>75</u>	0.1%	<u>50</u>	0.0%	<u>30</u>	הוצאות אחרות
124.0%	<u>42,910</u>	21.1%	<u>20,391</u>	2.5%	<u>22,630</u>	סך כל ההוצאות
						עודף ההכנסות על ההוצאות מועבר לדוח התנועה בקרן הפנסיה
100.0%	<u>34,603</u>	100.0%	<u>96,637</u>	100.0%	<u>903,442</u>	

(1) הכנסות מהשקעות :

- א. **השקעה בניירות ערך שאינם סחירים** - לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2019, סך ההכנסות מניירות ערך שאינם סחירים מהווה כ-50% מעודף ההכנסות ובתקופה המקבילה בשנת 2018 סך ההכנסות מניירות שאינם סחירים מהווה כ-6% מעודף ההכנסות.
- ב. **השקעה בניירות ערך סחירים** - לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2019, סך ההכנסות מניירות ערך סחירים הניבו תרומה של כ-41% מעודף ההכנסות ובתקופה המקבילה בשנת 2018 הכנסות מניירות ערך סחירים הניבו תרומה של כ-56% מעודף ההכנסות. לפרטים נוספים בדבר התפתחויות בסביבה כלכלית ובשוק ההון ראה סעיף 4 - סקירה כלכלית.

(2) הוצאות דמי הניהול :

הוצאות דמי הניהול לשישה החודשים הראשונים של שנת 2019 מסתכמות בכ- 3% מעודף ההכנסות לעומת כ- 21% בתקופה המקבילה אשתקד.

(3) עודף הכנסות :

עודף ההכנסות על הוצאות לשישה החודשים הראשונים של שנת 2019 מסתכם בכ- 903 מיליוני ש"ח לעומת כ- 97 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ג. השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות

החברה מפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון האמון על פעילות הגופים המוסדיים הפועלים בשוק ההון בישראל ("הממונה"). החברה פועלת לניהול קרן הפנסיה בהתאם להוראות הדין הרלבנטיות לפעילותה. בהתאם לסמכויות הממונה, חשופה החברה, מעת לעת, להליכי ביקורת ואכיפה מנהלית מטעמו של הממונה. כמו כן, מתוקף היות החברה, חברה לניהול קרן פנסיה ותיקה הפועלת לניהול נכסי עמיתי קרן הפנסיה בנאמנות עבורם, חשופה החברה לטענות עמיתים ובכלל זה לתובענות ייצוגיות בעניינים הנובעים מהוראות הדין לפיהם פועלת החברה. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה כנגד החברה, ראה ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ג. שינוי מהותי ברווחי השקעות ביחס לתקופות קודמות

ראה פירוט בסעיף 3 (א) 1 לעיל.

ד. השפעת שינויים בהוראות הממונה על שוק ההון על תוצאות הפעילות

לפרטים בדבר טיטוט דוח ביקורת של הממונה שהוגשה לחברה, ראה ביאור 6 ו' לדוחות הכספיים של החברה המנהלת. לעניין פירוט השינויים בהוראות הממונה, ראה סעיף 1 לעיל.

ה. השפעת השינויים בהוראות המס של תוצאות הפעילות

לא היו שינויים בהוראות המס שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ו. עונתיות

ככלל, ההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה אינן מתאפיינות בעונתיות; יחד עם זאת, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף דמי הגמולים עשוי להיות גבוה יותר, וזאת בעיקר לאור תשלומים חד פעמיים אשר משולמים על ידי המעסיקים (כגון תוספת הבראה) ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים.

ז. שינויים בהיקף דמי הגמולים

<u>לשישה חודשים שהסתיימו</u>	<u>לשישה חודשים שהסתיימו</u>	<u>לשנים עשר חודשים שהסתיימו</u>
<u>ביום 30 ביוני 2019</u>	<u>ביום 30 ביוני 2018</u>	<u>ביום 31 בדצמבר 2018</u>
91,544	אלפי ש"ח 95,427	227,462

ח. שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי

לא חלו שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בתקופת הדוח.

ט. פרטים בדבר סכום דמי הניהול שנגבו מהמבוטחים

ראה פירוט בסעיף 3 א (2) לעיל.

3. סקירה כלכלית

3.1. התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות הקרן ותוצאותיה מושפעות במידה רבה משווקי ההון, שיעורי הריבית, המצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם, אשר משליך על נכסי הקרן, על היקף התביעות ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעולה. כמו כן, להתפתחויות בתחום התעסוקה והשכר השפעה על פעילות הקרן. להלן התייחסות להתפתחויות מרכזיות בסביבה המאקרו כלכלית שהינן בעלות השפעה על פעילות הקרן.

3.1.1. התפתחויות במצב הכלכלי בישראל

3.1.1.1. התפתחות במשק ובתעסוקה בישראל

שיעורי הצמיחה וכן שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה, שיעור האבטלה ורמות השכר משפיעים על היקף ההפקדות, בעיקר ואף עשויה להיות להם השפעה על היקפי התביעות.

צמיחה

על-פי האומדן השלישי של הלמ"ס, עלה התוצר המקומי הגולמי ברבעון הראשון ב-5% בחישוב שנתי, במחירים קבועים ולאחר ניכוי השפעת העונתיות. עליה זו עוקבת לעלויות של 3.9% ו-2.8% ברבעון הרביעי והשלישי של 2018, בהתאמה. העלייה של התוצר ברבעון הראשון של השנה משקפת עליות בהוצאה לצריכה פרטית ובהשקעות בנכסים קבועים, שהושפעו מעליה משמעותית ביבוא כלי הרכב וכן מעלויות ביצוא סחורות והשירותים וכן בהוצאה לצריכה ציבורית.

נתוני תעסוקה

על פי נתוני סקר כוח אדם של הלמ"ס לרבעון השני 2019 (לעומת הרבעון הראשון של 2019):

- אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה בקרב בני 15 ומעלה – 3.9% (4% ברבעון הקודם).
- אחוז בני 15 ומעלה בכוח העבודה – 63.6% (64.1% ברבעון הקודם).
- שיעור התעסוקה בקרב בני 15 ומעלה – 61.1% (61.5% ברבעון הקודם).
- אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה בקרב בני 25-64 – 3.3% (3.5% ברבעון הקודם).
- אחוז בני 25-64 בכוח העבודה 80.4% (80.6% ברבעון הקודם).
- שיעור התעסוקה בקרב בני 25-64 77.7% (ללא שינוי ביחס ברבעון הקודם).

נתוני האינפלציה, שער החליפין, שיעור הריבית והתשואות בישראל

ברבעון השני עלה מדד המחירים לצרכן ב 0.4%.
מתחילת השנה עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 0.9%.
בשנים עשר החודשים האחרונים (יוני 2019 לעומת יולי 2018) עלה מדד המחירים לצרכן ב- 0.8%.

התפתחות שיעור הריבית והתשואות

ריבית בנק ישראל עומדת על שיעור של 0.25%.

להלן נתוני הריבית חסרת הסיכון הצמודה בישראל (בהתאם לאג"ח ממשלתיות צמודות מדד) לטווחים שונים:

ריבית חסרת סיכון		טווח לפדיון
נכון ליום 31 בדצמבר	נכון ליום 30 ביוני	
2018	2019	באחוזים
0.1	(0.5)	5 שנים
0.8	0.1	10 שנים
1.4	1.1	20 שנים

ירידה בעקום הריבית ושינויים בתלילותו יש בהם כדי להביא בתנאים מסוימים להגדלת ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן. מאידך, ירידה כזו עשויה להביא לרווחי הון בצד הנכסים. מנגד, עלייה בעקום הריבית ושינויים בתלילותו עשויים להוביל לתופעה הפוכה. ההשפעה המשולבת תלויה במבנה הנכסים וההתחייבויות ובמאפייני השינוי בעקום.

3.1.1.2. התפתחויות בשוק ההון בישראל

להלן נתוני השינוי במדדי מניות ואג"ח עיקריים בישראל:

1-6		1-12	באחוזים
2018	2019	2018	מדדי מניות בישראל
0.5	9.2	(3.0)	ת"א 35
(3.1)	18.0	(3.0)	ת"א 90
(0.1)	11.4	(2.3)	ת"א 125
(6.3)	15.9	(15.6)	ת"א צמיחה
			מדדי אג"ח בישראל
(0.6)	5.0	(1.5)	כללי
0.4	5.9	(0.7)	תלבונד צמודות
(2.2)	5.0	(4.3)	תלבונד שקלי
(0.2)	5.7	(1.4)	ממשלתי צמוד מדד
(1.0)	3.7	(1.2)	ממשלתי שקלי
מדדי מניות בעולם			
(2.6)	14.7	(6.2)	דאו ג'ונס
7.9	21.4	(4.5)	נאסד"ק
(2.2)	6.3	(12.1)	ניקיי טוקיו
(1.0)	17.1	(11.0)	קאק פריז
(1.3)	10.4	(12.5)	פוטסי לונדון
(6.1)	17.4	(18.3)	דאקס פרנקפורט
(1.5)	16.4	(11.2)	WORLD MSCI

לתשואות בשוק ההון וכן לתשואה על נכסים אחרים (כגון: נדל"ן, קרנות השקעה ונכסי חוב לא סחירים) השפעה על נכסי הקרן ועל סעיף ההכנסות מהשקעות של קרן הפנסיה.

3.1.2. התפתחויות במצב הכלכלי בעולם

הכלכלה העולמית ממשיכה במגמה של האטה בצמיחה, ונראה כי הבנקים המרכזים בכלכלות המרכזיות נוטים להקלה מוניטרית.

ארה"ב – ברבעון השני לשנת 2019 צמחה הכלכלה האמריקאית בכ-2.1% (במונחים שנתיים). הבנק המרכזי שינה כיוון והפך את מגמת הצמצום המוניטרי בה פעל בשנת 2018 - העלאות הריבית נעצרו ברמה של 2.5%-2.25%. ובהחלטת הריבית של חודש יולי אף הורידו את הריבית בשיעור של 0.25%, לראשונה מאז 2009. בנוסף, הוכרז כי תכנית צמצום המאזן תיעצר בהמשך השנה. המשק האמריקאי נהנה משוק עבודה יציב עם גידול במשרות וסביבת אינפלציה נמוכה מיעדי ה"פד". לקראת תום המחצית הראשונה של השנה מנהיגי המדינות ארה"ב וסין חזרו לנהל מו"מ בסוגיית מלחמת הסחר והמכסים.

אירופה – ברבעון השני 2019 צמחה כלכלת אירופה בקצב של 1% (במונחים שנתיים). החולשה בכלכלה האירופית במחצית הראשונה של 2019 נובעת ממספר גורמים אשר ביניהם ההאטה בצמיחה הגלובלית והירידה בסחר העולמי, בעיות פוליטיות בגוש (כגון ה-Brexit) ושינויים רגולטוריים בתעשיית הרכב, שהביאו להאטה בפעילות התעשייתית. כמו כן סביבת האינפלציה עדיין נמוכה. מאידך, שוק העבודה באירופה המשיך במגמה החיובית שבאה לידי ביטוי בירידה בשיעור האבטלה ועלייה בשכר. שיעור הריבית נותר ללא שינוי.

סין – כלכלת סין צמחה ברבעון השני של השנה בקצב של 6.2% (במונחים שנתיים) הקצב הנמוך ביותר בעשור האחרון. על רקע השינויים המבניים הנובעים ממעבר מכלכלת ייצוא לכלכלה שתונע מביקושים מקומיים וכן אי הוודאות והשפעת מלחמת הסחר מול ארה"ב. בתקופה זו הממשל הסיני תמרץ את הכלכלה הסינית באמצעים פיסקאליים ומוניטריים, על מנת לשמר קצבי צמיחה הגבוהים.

5. הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי SOX302:**הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי****5.1 הוראות הממונה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי**

הממונה פרסם בשנים האחרונות מספר חוזרים (להלן: "חוזרי הממונה") שנועדו ליישם את דרישות סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, בחברות ביטוח, בחברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל, בקרנות פנסיה ובקופות גמל (להלן: "הגופים המוסדיים").

בהתאם כללה החברה המידע בכפוף להוראות הדין והדיווח ובמועדים כפי שנקבעו בהוראות אלו.

5.2 סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act - אחריות הנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בהתאם לחוזרי הממונה, המבוססים על סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, וכפי שפורט בדוחות הדירקטוריון הקודמים של החברה, החברה פעלה ופועלת באופן שוטף ליישום ההליך הנדרש בהתאם להוראות האמורות, שכולל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיים המבוצעות, וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי ומנהל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 ביוני, 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

הצהרות המנהלים, בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם לחוזרי הממונה, מצורפות להלן לאחר דוח דירקטוריון זה.

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

19.08.2019

שם התאגיד	תאריך
_____	שמות החותמים : תפקידם : 1. דורון סט יו"ר דירקטוריון
_____	2. שלום בן עיון מנהל כללי